

A9/8160

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

DÉLMAGYARORSZÁG

77. évfolyam, 275. szám
1987. november 21., szombat

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 2.20 forint

Szegedi hangszerek

Van piacuk, sőt lesz is

Annak idején bizonyára sokan felkapták a fejüket a hírre: a Szegedi Hangszergyár 1987. január 1-jétől a Konzumex leányvállalatként készíti a vonós hangszereket. Azt már nyilván kevesebben tudták, hogy a külkereskedelmi vállalat belépése a gyár életébe korántsem volt a véletlen műve, hiszen a korábban tanácsai vállalatként gazdálkodó hangszergyár termékeit külföldön addig is a konzumex értékesítette. S ez fontos szempont, mivel a 20 millió forint termelési értéket képviselő 4 ezer hegedű, 300 brácsa, 1400 cselló és 140 nagybőgő 93 százaléka ma is tőkés exportra megy (a legnagyobb átvétve az NSZK, Franciaország és Anglia) —, csak a fennmaradó 7 százalékot veszi fel a belföldi piac.

Bárdos Károlyt, az országban egyedülálló profilú gyár igazgatóját szinte kérdezni sem kell az idei esztendő hozta változásokról. Rövid visszpillantását azzal kezdi, hogy a Konzumexszel folytatott kezdeti tárgyalásokon lezögzették, három területen kell előrelépni a gazdálkodásban: a kereseti szintek emelésében, a faanyag és a hangszerekhez szükséges importalkatrészek (forgólap, húrtartó, kulcsok stb.) beszerzésében. Az anyavállalat konkrét termelési kérdésekbe nem szól bele, viszont például kisgépek beszerzésével elősegíti az ésszerűbb gyártástechnológia megvalósítását.

Úgy tűnik, a „nagy üzlettel”, mármint a hangszergyár eladásával, mindenki jól járt. Szeged Megyei Vá-

ros Tanácsa megszabadult egy költségvetési tételtől. A hangszergyár dolgozóinak éves kereseti szintje a két évvel ezelőtti 52 ezer forint-ról 62 ezer forintra emelkedett, s az anyavállalatnak sem jött rosszul a forint legutóbbi leértékelése, mely révén 8 százalékkal több pénzt kasszíroz be a hangszergyár „szállította” valutáért. — Kezdetben nekünk nem juttattak a többletből — jegyezte meg az igazgató —, nemrégiben azonban viszszaemenőleg is rendezték tartozásukat.

Mennyiségileg számottevően nem nőtt a hangszergyár exportja, a termékcsiszatelt tekintve viszont a magasabb árfekvésű hangszerek felé tolódott el a gyártás. Gyártás? Furcsa szó ez egy olyan „gyár” esetében, ahol mindössze 130-an dolgoznak, s többnyire kézi munkával készítik a hangszereket. Am éppen a kézi megmunkálással magyarázható a tőkés export magas részaránya. Csak a faanyag elsődleges feldolgozása gépesített. Korábban Hárosról szereztek be a juhar- és nyárfurnért, tavaly óta a Defag falemezüzemében kiselik a juhar- és nyárrönköket. A faanyag beszerzése egyébként egyre nehezedő és kilátástalanabb feladatot jelent a hangszergyár számára. Az egyik fő fafaj, a hegyi juhar még biztosítható, az államközi szerződéseken lekötött kitűnő minőségű szibériai lucfenyőből viszont egyre kevesebbet szállít a szovjet fél. A hiányzó mennyiséget nyugati importból kénytelenek pótolni, s mivel feldolgozottan

— speciálisan felfűrészelve — kapják meg a lucfenyőt, a hegedű tétőszerkezete (a rezonátor) többszörösebe kerül a korábbi termelői árnak. További gondot jelent még a készletgazdálkodás korlátozó ereje (nem vásárolhatnak annyi fát, amennyit szeretnének), de ez a probléma január elsejével megoldódik.

A szakemberlétszám a tevékenység darabbéres jellegének következtében csaknem tizedével csökkent az elmúlt időszakban, s bizony volt olyan év is, hogy egyetlen ipari tanulója sem volt a hangszergyárnak. Most — a demográfiai hullámnak köszönhetően — három évfolyamon 22 ipari tanulóval rendelkezik. Persze az is igaz, teszi hozzá Bárdos Károly, hogy a végzés után el kell telnie két-három évnek, míg igazából hangszerkészítő szakmunkásnak lehet valakit nevezni.

A harmadik negyedév ismeretében egyértelmű, hogy a tervezett 2 millió 200 ezer forintos nyereséget nem tudja hozni a hangszergyár, de nem aggódnak, mert mint az évente februárban megtartott frankfurti hangszervilágkiállításon kiderül: van piacuk, sőt lesz is a szegedi vonós hangszereknek. A hangszerek minősége, s ezzel összefüggésben keresetsége, eladhatósága nagyban függ attól, hogy kézi vagy gépi munkával készítik-e el azokat, s a szegediek ebben — úgy tűnik — még jó sokáig versenytársak tudnak maradni a nemzetközi piacon.

Dányi László

Magyar—uruguayi tárgyalások

A magyar—uruguayi államfői tanácskozás első napján Julio Sanguinetti köztársasági elnök határozottan jónak értékelte országának Magyarországhoz fűződő politikai kapcsolatait, Németh Károly pedig magyarországi látogatásra hívta meg vendéglátóját.

Az Elnöki Tanács elnöke és az Uruguayi Keleti Köztársaság elnöke tájékoztatta egymást országok eredményeiről és gondjairól. Az MTI dél-amerikai tudósítójának értesülése szerint magyar részről aláhúzták azokat a világpolitikai témákat, amelyben közös vagy hasonló a két kormány álláspontja, különös tekintettel a fejlődés és az enyhülés összefüggésére.

Miért emelkednek a lakásárak?

Nem túlzás azt állítani, hogy hazánkban manapság a legfontosabb beszédtema a társadalmi, gazdasági kibontakozás. Ennek kimenetelétől függ a családok sorsa épp úgy, mint a nagyobb közösség, a nemzet. A megvalósulás álmomái jelentik azt a feltételrendszert is, amelyben a vállalatok működni fognak az elkövetkező években.

A stabilizálás népgazdasági szintű megteremtésével egy időben a vállalatoknál is komoly munka folyik, a felkészülés, a jövőtervezés. És ez alatt nemcsak két-három esztendőre szóló stratégiát kell kidolgozni a gazdálkodó egységekben, hanem egy hosszú távú alkalmazkodást, mert a kibontakozás elemei ezt követelik.

Az építővállalatok esetében is igaz az, ami minden más ágazatban: az új szabályozás az eddig is stabil lábakon állók helyzetét erősíti meg, amelyek azonban régóta veszteségesek, éppen, kis jövedelmezőséggel

dolgoznak, azoknak már senki nem nyújt mentőövet. Az árreform, az adórendszer, a vállalati jövedelem-szabályozás mind ebbe az irányba hat. A személyi jövedelem-szabályozás pedig azt a folyamatot fogja erősíteni, hogy a dolgozóknak elemi érdeke lesz olyan vállalat kötelekébe tartozni, amelyik eredményesen működik, a főmunkaidőben teremti lehetőséget a megélhetéshez szükséges pénz megszerzésére.

Ezekben a hetekben válik törvénnyé az új gazdálkodási rendszer, s hogy ehhez hogyan alkalmazkodnak majd az építővállalatok, arról még korai volna beszélni. A már nyilvánosságra került információk alapján azonban kijelölhetők azok a fő irányok, amelyek felé a vállalati magatartás elmozdul.

Az már most egyértelmű, hogy a jelenlegihez képest jóval bonyolultabb lesz a gazdasági tevékenység elszámolása. Vállalatokként eltérő árindekszeket kell majd alkalmazni, mert a különbözőféle tevékenységeket folytató építőknél szinte egyedi eseteket produkál a költség-szerkezet is. Külön kell majd például nyilvántartani az építész-szerelés, külön a technológiai szerelés adatait.

A tervező vállalatok árindeksze 79,4 lesz, ami első ránézésre azt jelenti, hogy jövőre az építésszek a mostaninál olcsóbban vállalkoznak. Ez azonban nem így van, mert ezzel az árindekszel egy időben megszűnik a tervező vállalatoknál a 12 százalékos termelési adó kötelezettsége, tehát az várható, hogy az építészeti munka a jövőben is annyiba kerül majd, mint idáig.

A lakásépítés árindeksze 102,5 százalékos. Am a jelenleginél magasabb ár nem az építők nyereségét hivatott növelni — azt költség-takarékossággal, hatékony munkával szorgalmazza a kormányzat —, hanem a háttérpárból begyűrűző áremelkedések hatását ellensúlyozni. A lakásárak már

idei téglatöbblet meghaladja majd a 200 millió darabot, tetőcserépből pedig 9—10 millió darabbal több készül a tavalyinál. A még be nem váltott és az időközben kiadott újabb utalványok alapján az építkezők gyakorlatilag már azt a terméket is megvásárolták, ami csak a következő hetekben készül el. Ezeknek az utalványoknak az árufedezete megalapozott, de továbbiértékesítésre az idén már nincs fedezet. A gyárak azt kéri az utalvánnyal rendelkező vásárlóktól, hogy a szállítások időpontjának egyeztetésére mielőbb keresék fel az üzemet. Aki ezt elmulasztja, az anyag helyett a pénzt kapja vissza.

bejelentett növekedése egyébként sem abból származik, hogy az építők nagyobb számlát nyújtanak be a beruházóknak, hanem ebben az általános áremelkedések játszanak szerepet, elsősorban az energia, a szállítás, az anyagárak jelentős növekedése.

A jövő évtől az egész építőanyagipar, annak minden terméke szabadáras kategóriába kerül. Vagyis az árakat a valódi költségek, a kereslet szabja meg. Ennek következtében az építőipar legpiacosabb ágazata az építőanyaggyártás lesz. Az áremelkedések egy részét az adja, hogy megszűnnek a termékek jelentős ártámogatásai, az állami dotációk. Részben azért, mert az új gazdálkodási rendszerben nincs helye ilyen elvnek (a népgazdaságnak egyébként sincsen rá pénze), részben pedig azért, mert tovább már nem lehet elszakítani az árakat az értékektől. Hogy a vásárlók, elsősorban a magánépítkezések terheit ez ne növelje túlságosan, az állam a rászorultakat — pontosabban: akik lakást építenek a vásárolt anyagból — visszatérítéssel támogatja. Ehhez üdvös lesz megőrizni a számlákat, és ettől kezdve nem érdemes ferde utakon anyagot szerezni, fuszítóval építtetni.

A vállalatok működési feltételei közül további figyelemre méltó adat, hogy a lakásépítés nulla adókulcsos lesz, tehát bevételét nem terheli külön adó. Emiatt a gazdálkodó egységeknek érdekük lesz ilyen munkára vállalkozni, több lesz a kivitelező. Aki már eddig is sikerrel vették az otthonteremtés építészeti munkájának akadályait, azok most előnyre tesznek szert azokkal szemben, akik idáig távol tartották magukat ettől a munkától.

A tervek szerint az építőiparban dolgozók béren kívüli juttatása adómentességet élvez majd. Tehát a különélési és egyéb pótlékok után nem kell adót fizetni. Várhatóan ez az intézkedés növelni fogja az építőipari szakmák vonzását. De arra nem lehet számítani, hogy ezeket korlátlanul képes majd kifizetni a vállalat, mert ott ez továbbra is költség-növelő tényező marad.

Szikora Katalin

Magyar—osztrák közös vállalati

Magyar—osztrák idegenforgalmi vegyes vállalatot hozott létre a Bécs szék helyű Cityrama utazási iroda és a Pécs központú Mecsek-Tourist Idegenforgalmi Hivatal. Célja: az eddiginél erőteljesebben bekapcsolni a nemzetközi turizmusba hazánk déli területeit. A társaság alakulólését pénteken délelőtt tartották a pécsi Hunyor Szállóban, ahol a két igazgató — Edda Bögehold és Szőnyi János — ünnepélyes keretek között aláírta a hivatalos dokumentumokat. Az új cég neve: Cityrama—Mecsek Utazási Iroda Kft., székhelye Budapest, ügyvezető igazgatója magyar szakember, Radványi Ádám lett.

Ez az első vegyes vállalat, amelyet magyar idegenforgalmi hivatal alapított külföldi céggel közösen. Tőkealapjához egyenlő arányban járult hozzá a két fél. Az iroda 5-10 munkatárssal fog működni az idegenforgalmi vendéglátás és az utazási szolgáltatás, valamint az ehhez kapcsolódó más szolgáltatások területén. Ideiglenesen a budapesti Flamenco Szállodában fogadja ügyfeleit.

Az árváltozások előkészületei

Mint ismeretes, jövő év január elsejétől a fogyasztási cikkek körülbelül 80 százalékanak az ára megváltozik. Az átlagosan 8 százalékos áremelkedés az adózási rendszer megváltozásával függ össze: a legtöbb terméknél ugyanis lényegesen megnövekszik az adókulcs, emellett megszűnnek a központi ártámogatások, s ezt nem ellensúlyozza az adó alapjául szolgáló termelői árak és kereskedelmi árresek csökkenése. Így a fogyasztói árakba beépülő új általános forgalmi adó az árváltozások 75 százalékánál áremelkedést jelent majd.

A termelők folyamatosan tájékoztatják új eladási áraikról a nagykereskedelmi vállalatokat, s ezek december elején árjegyzékekben közlik kiskereskedelmi partnereikkel a régi és az új nagykereskedelmi árakat, valamint az ajánlott fogyasztói árakat, amelyeket szintén kiszámítanak. A kiskereskedelmi vállalatok döntő többsége feltehetően ezt a jegyzéket fogja felhasználni az átárazásoknál. A kiskereskedelemnek módjában áll az is, hogy saját

maga kalkulálja ki az új fogyasztói árakat, s az ehhez szükséges segédletet, az úgynevezett fogyasztói árindexeket a Belkereskedelmi Minisztérium ároosztálya dolgozza ki.

Ennek alkalmazásakor a kiskereskedelem a jelenleg érvényben levő fogyasztói árakat számolja át a megadott indexek alapján, ami lényegesen több munkát jelent, mint a nagykereskedelem ajánlott árainak átvétele, viszont nagyobb teret enged az önálló árpolitikának.

A fogyasztási cikkek átárazása az üzletek feladata. Az árjegyzékeket, illetve árindexet december tizedike után megkapják, s előkészíthetik az év végi leltározási munkálatokat. A területileg illetékes szakigazgatási szervek összehangolják a leltározások, átárazások időpontját, azaz gondoskodnak arról, hogy egy időben, egy-egy adott körzetben ne minden üzlet zárjon be. Az eddigi elképzelések szerint az iparcikk- és a ruházati üzletek mintegy fele karácsony után kezd meg a leltározást, s újév után az el-

ső munkanapon már úgy nyit ki, hogy az új árakon értékesíti áruait, másik részük csak január első napjaiban leltároz. Az élelmiszerüzletekben kevesebb idő szükséges az átárazáshoz, illetve a leltározáshoz, s a vállalatok a tanácsokkal együttműködve ezt is körültekintően szervezik meg. Tejet, kenyeret sok olyan üzletben is árusítani fognak, ahol dolgoznak a leltározáson, átárazáson. Bár az árazógépeket forgalmazó kereskedelmi vállalatok ebből, a most különösen szükséges eszközökből az idén lényegesen többet bocsátanak a kiskereskedelem rendelkezésére, számos terméknel — különösen az aprócikkeknel — a vásárlóknak számítaniuk kell arra, hogy csak a gyűjtőcsomagoláson, vagy a konténereken tájékozódhatnak az új fogyasztói árakról.

Az úgynevezett hatósági, rögzített árak jegyzékét december közepén kapja meg a kiskereskedelem, s a fogyasztókat a sajtó, a rádió és a televízió útján, a szokásos módon tájékoztatják majd. (MTI)